D·N
4/5 1951

Försvar genom åtal

Justitieminister Zetterberg — som rimligen får antas handla i samförstånd med sina regeringskolleger — har dels konfiskerat och till åtal anmält första numret av en ny tidskrift, Fri Kritik, dels hos justitiekanslern anhållit om åtal mot tidningen Arbetaren för ett antal artiklar. Det är alltigenom beskyllningar mot och uttalanden om statsrådet Quensel som saken gäller. Tidskriften Fri Kritik har en tydlig prägel av skandalorgan — vilket inte hindrar att ett åtal även i detta fall ter sig som en diskutabel åtgärd. Vad tidningen Arbetaren beträffar kan inte gärna betvivlas att dess intensiva, om också stundom av överdrifter och oriktiga uppgifter färgade kampanj i Kejne- och Quenselaffärerna burits av vilja att bringa sanningen i dagen. I detta fall måste regeringens handlande utan varje tvekan kännetecknas som fariigt och förkastligt. Statsrådet Zetterberg måste antas uppträdа på statsrådet Quensels begäran eller åtminstone med dennes goda minne. Hr Zetterberg och hans kamrater har därmed ådagalagt en lojalitet intill det absurda; hr Quensel har för första gången i denna affär ostridigt kompromitterat sig.

Den bestämmelse i tryckfrihetsförordningen som anmälan om åtal bygger på (kap. 7, § 4: 13) stadgar om straff för ärekränkning mot enskild person genom beskyllning för brott eller för annan gärning, som är menlig för hans ära, goda namn och medborgerliga anseende, yrke, näring eller fortkomst..." Enligt strafflagen är det i dylika fall i princip målsägaren som åtalar; dock faller brottet under allmänt åtal där "ärekränkningen skett mot någon i eller för ämbete, tjänst eller annan allmän befattning..." Det naturliga hade varit om statsrådet Quensel, därest han ansett ett ingripande nödvändigt, själv åtalat eller begärt åtal. Att regeringen för att blidpriga en kollega begär åtal och därigenom ställer sin auktoritet till förfogande, det är en oerhört skrivit bekant enastående åtgärd.

I denna tidning har gång efter annan varnats mot ryktesspridningen i Kejneaffären, och särskilt har betonats att statsrådet Quensel blivit orättfärdigt behandlad i offentlig och privat debatt — man har utan varje bevis utgått från hans skuld. "Den viskningskampanj som under månader drivits mot en medlem av regeringen finner Dagens Nyheter (i brist på alla bevis) oberättigad och stötande, och tidningen vill tillägga allmänheten att inte döma en person på rykten och misstankar", det är ett av våra många uttalanden i samma riktning. Men från ogillande till åtal är vägen lång, eller bör åtminstone vara det. För var och en står det klart att pressens krav på utredning och utrensning i Kejneaffären varit den väsentliga orsaken till att saken inte blivit mörklagd. Det är också uppenbart att pressdebatten i ett sådant läge kan väntas innymma tvivelaktiga och stundom även ohällbara på-

Potatisbaggar som stridsmedel

I det kalla kriget har från amerikansk sida potatis- eller Coloradobaggar begagnats, den nyheten spreds förra sommaren av den kommunistiska propagandan till en hänpnande värld. Sedermera har den dettyska kommunistrepubliken, som drabbats av skalbaggsinvasioner, publicerat en närmare undersökning i saken; den kombineras med råd till lantmännen, som under stundande sommar väntas få nya besök av de amerikanska skadedjuren. "Hela den tyska demokratiska republikens befolkning uppmanas till ökad vaksamhet och gemensam aktion mot det amerikanska angreppet på vår folknäring och mot Coloradobaggens (potatisbaggens) vidare utbredning", heter det i regeringens upprop.

Potatisbaggar har visserligen sedan årtionden förekommit i Tyskland, det står i varje uppslagsbok och förnekas inte i den officiellt utgivna broschyren. Men just år 1950 sändes dessa baggar ner av amerikanskа flygare! Bevisen är mångahanda. USA-plan observerades i närheten av de områden där särskilt många baggar hittades. Baggarna kom tidigare 1950 än 1949; i vissa områden var de 1950 fullt utvuxna redan den 22 maj, mot den 10 juni föregående år. Böndерna har påpekat att de hittade baggarna alla var lika stora, vilket tyder på en systematisk avel av baggar". Man har funnit längt flera baggar än samlingar av baggägg, vilket visar att baggarna "måste ha hitförts på en mekanisk, onaturlig väg" (en bagge ryms på en lilliingernagel, ett tusental baggägg får rum på ett potatisblad). Slutligen visar den noggrant genomförda baggräkningen att baggarna är ytterst talrika. I kretsen Eisenach hittades exempelvis 20.846, i Gotha 5.473, i Greiz 1.405, i Langensalza 12.802 baggar; i hela det berörda området i Sachsen-Thüringen var antalet baggar 273.838 och i Mecklenburg 103.758. Beträffande vissa områden har baggräkningen i vissa mån slagit fel, och man måste uppge ett mer tal i stället för exakta siffror; byn Esperstedt kan till exempel blott rapportera "över 25.000 könsmogna baggar".

Reaktionen mot det skedda har helt naturligt varit mycket stark, erinrar broschyren. En samling publicister har i en protest utlatat att "Coloradobaggarna är mindre än atombomber, men de är liksom dessa ett vapen i de amerikanska imperialisternas hand mot den fredsälskande arbetande befolkningen". En av regeringen tillsatt kommission beteckнar baggarna som "ett skändligt och brottsligt medel att störa vår utveckling". Och regeringen har i ett särskilt beslut givit "uttryck åt sin harm över denna förbrytelse, som är kännetecknande för krigshetsarnas hänsynslöshet". Den framförda tanken på att dra saken inför Förenta nationerna synes dock inte ännu ha realiserats — måhända vill man finna nya bevis på import av baggar i sommar.

Att svara på något annat än det frågades om

blev i tisdags aften änyo svenska utrikesdepartementets utvälg när "TT" sökte inhämta upplysning om Washingtontelegrammet rörande det amerikanska kravet på svensk regeringsgaranti mot reexport av vissa varor. UD upplyste att någon generell överenskommelse av den innebörd som anges i telegrammet har inte ingåtts", men talade inte om att det inte alls var fråga om någon överenskommelse, utan att det i stället förelåg en generell amerikansk fordran som det blir regeringens sak att ta ställning till.

Utrikesdepartementet borde ha lämnat klart besked härom genast utan något försök till otydlighetens och mångtydighetens mörklägning. Man hade då slutpit ifrån den formen att amerikanska ambassaden, denna gång genom sin pressattaché, delgav den svenska allmänheten de amerikanska anspråkens innebörd. Detta ingripande i diskussionen av en utländsk beskickning är en ny praxis som inte är tillfallande. Amerikanska regeringsmeddelanden till Sverige har sin naturliga adress hos vårt utrikesdepartement eller vår ambassad i Washington.

En professur till Hans Ruin,

det förslages från Lunds universitet har vunnit understöd både från de studenter som känner Ruins undervisning och från en rad tidningar. Och på goda skäl! Hans Ruin representerar en i Sverige ganska ovanlig typ av forskare och lärare; hans personliga engagemang är så starkt att vetenskapen, smälter samman med humanistisk förkunnelse. Det vore till nytta för både forskning, undervisning och kulturdebatt om han som ordinarie lärare finge verka vid ett svenskt universitet.

PRESSGRANNAR

Justitieministerns åtgärd att tillgripa beslag och åtal för att skydda statsrådet Quensels ära utdömes av Expressen (fp):

Den ena av de åtalade tidningarna är en obskyr blaska i Göteborg, som utan vidare kan kallas ett stycke smutspress. Men det verkligt viktiga i den blaskans skrivterier torde vara odiskomligt för åtal. Atlet gäller uppgifter i en artikel om hr Quensel — uppgifter som återgetts i många skilda tidningar och där med den uppenbart riktiga motiveringen att de måste granskas och måste offentliggöras för att kunna granskas. Det vinade sig att åtalet nr 2 drabbade just en av dessa aktade tidningar, Arbetaren. Det är för tidigt att bedöma tidningen Arbetarens aktion i den föreliggande saken i dess helhet. Men även om man redan nu skulle våga uttala att somligt i de nio åtalade artiklarna röjer överhettade känslor och bristande kritik, så är den idealla syftningen i detta fall uppenbar.

Även Aftontidningen (s) kritiserar åtalet:

Kejneaffären har väckt ett betydande uppseende; sökerligen följden av att allmänheten med stort intresse. Det är att frukta att den vidlyftiga publiciteten hos många framkallat en känsla av tvivel på myndigheternas ovild. Atalet är inte ägnat att skingra detta tvivel. Snarare är förhållandet motsatt. Kanske kan det sägas att den högsta myndighetens underlåtenhet att vägera mot de halvkvädna anklagelserna ser ut som ett halvt erkännande av de många dubiösa uppgifternas och sammanställningarnas sanningshalt. Men med denna verkan av artiklarna synes oss inte åtalet vara det lämpliga medlet utan hela saknens framläggande för offentligheten. Nu kan detta dess värre icke ske på ännu ett par månader. Den förmenlige för rykteskampanjen kan å andra sidan icke fras genom åtalet utan endast genom bevisning av att ryktena är falska eller obestyrkta.

Justitieministern har vid flera tillfällen och i skilda sammanhang givit prov på en förvånansvärd brist på omdöme.

En samförståndslösning av försvarsfrågan har diskuterats i statsutskottet. Det är tyvärr inte så att en sådan inte uppnås, skriver riksdagsman Sven Wedén i Expressen (fp):

När den försvarspolitiska enigheten hotas är det tydligt att splittringen om den så kan uppkomma kommer att ske efter andra partipolitiska linjer än under tjugo och trettitalen. Regeringspartiet kommer säkerligen då att lämnas ensamt.

De motsättningar som finns kan knappast bottna i några uppenbarligen skillnad mellan å ena sidan de rena militärmännen, å den andra oppositionsledarnas uppfattning om graden av lagda allvar. Snarare ligger väl förklaringen till motsättningarna i en olikartad inställning inom de båda största partiernas någorlunde brokiga kadrer. När det gäller regeringspartiet har man intrycket att inom detsamma nedanför regeringen, i riksdagsgruppen och på redaktionsrummen finns många som alltför lättvindigt tyckas bortse från de skärpta riskerna och som därför gärna tillgriper det yttiga remedianget att nu har försvaret fått så mycket att det måste vara nog. Denna löst grundade men enviat ovilliga opinion inom regeringspartiet har de främst ansvarige svårt att få hukt med, och det är säkerligen icke orikligt att häri söka en väsentlig anledning till den nya motsättning i försvarsfrågorna som nu stör sägnar. Men skall statsministern och andra socialdemokrater, som är eller borde vara i stånd till en mera realistisk bedömning, verkligen ge vika för denna lika yttiga som farliga opinion, inom sina egna led?

Med skäligt tillmötesgående från regeringspartiets sida finns det möjligheter att uppnå överenskommelser som botar de allvartigaste bristerna och bevarar enigheten, framhåller hr W. Jén.

En politiskt stillsammare 1 maj än i år är det inte lätt att minnas, skriver Vestmanlands Läns Tidning (fp):

Det är bara folket, folket av alla partier, som undrar någ och hur prisbildningarna och skatteregleringarna skall hejdas. När intet svar bjudes är det ingenting att förundra sig över att talet om att "vi klarade kriser" förbyts i ursäkter för att det inte gått bättre än det gått att hålla överskjunkturen i schack.

Statsministerns utrikespolitiska förklaring blev 1 maj-förslagens väsentligaste behållning, påpekar Ny Tid (s) med måhända omotiverten ironi.

LO:s konferens med regeringen blir den första i en serie överläggningar mellan regeringen och de olika intresseorganisationerna — möjligen också att de övriga politiska partierna inkluderas —, skriver Arbetarbladet (s):

När de flesta av de förutsebara prisregringarna blommat ut är tiden inne att söka åstadkomma en samlad kring ett bredare och aktivare program för att sätta stopp för rullningen och upprätt stabilitet igen. Och än har inte större saker hänt än att skatten kan repareras och åtminstone hindras på rätt köl och komma i fast kurs igen. Produktionen fortsätter dock att stiga, och kan man benämna inflationstendenserna och hindra fortsatt snedvridning i ekonomin, bör man nästa 1 maj kunna återgå till Richard Sandlers fjolårsteras: "Det går framåt." Men då fordras en allsvensk samling, även om risken alltid föreligger att oppositionen av politiska skäl skall söka smita undan.

Ungern uppvaktas för Anna Kethly

Ungerska legationen i Stockholm har uppvaktats av representanter för de danska, norska och svenska socialdemokratiska kvinnorna samt landsorganisationens kvinnosektion i de två förstnämnda länderna. Avsikten var att söka visum för inresa till Ungern och för att man personligen skulle få tillfälle att överlämna de petitioner och uttalanden som gjorts till förmån för Anna Kethly.

I Norge har man på 700 olika platser under 1 maj antagit en resolution som undertecknats hundraprocentigt av alla riksdagsledamöter. I Danmark har samtliga majmöten antagit en protestresolution med krav om offentlig vittnesbindling för Anna Kethly, och i Sverige har de kvinnliga majtalarna lagt fram hennes sak. Vidare har det svenska socialdemokratiska kvinnoförbundets styrelse antagit ett uttalande, som undertecknats av flera kvinnliga riksdagsledamöter av olika politisk åskådning.

Jordbruksplanering med förhinder

Av docent GERHARD LARSSON

NÅGOT I VÄRT individualistiska bondesamhälle mycket märkligt har inträffat i socknen Hall på Gotland. Nämligen att samtliga jordbrukare i socknen sålt sina fastigheter till lantbruksnämnden, vilken i sin tur efter omplanering av hela området säljer tillbaka nya och förbättrade fastigheter till de bönder som så vill.

Initiativet väcktes av den lantmätare som på lantbruksnämndens uppdrag genomfört en översiktlig planering och därvid konstaterat att fastighets- och äganderättsförhållandena var ganska kaotiska. Dåliga skifte ansågs för komplicerat att tillgripa, valdes i samråd med jordbrukarna denna radikala väg. Nu skapas en socken med bärkraftiga fastigheter, mindre ägosplittring och bättre byggnader och ägovägar. En fiskehamn planeras, och ett sockencentrum med föreningslokaler utbyggs. Bygden får nytt liv.

Detta är alltså ett exempel på den landsbygdsplanering som lantbruksnämnderna i samarbete med speciellt lantmästerorganisationen skall försöka främja, i Ar den då ett typiskt exempel?

Näppeligen. Många fruktade att dessa lantbruksnämnder, som tillskapades genom 1947 års jordbruksbeslut, skulle driva på utvecklingen alltför hårdhänt. De skulle ju få hand om jordförvärvstillstånd, förköpsrätt och expropriationsrätt för att förstärka ofullständiga jordbruk, bevilja statsbidrag, bedriva jordbruksplanering och aktiv inköpspolitik. "Bortrationaliserings" blev ett slagord. Andra hoppades att jordbruksreformen i snabb takt skulle omvandla och förbättra vår landbygd. Förvisso har ingendera partens fruktan eller förhoppning infriats till dags date.

Lantbruksnämndernas användning av de nya medlen kan nämligen tvekiöst karaktäriseras som byggsam. Den andel av fastighetsköpen där kronans förköpsrätt gjorts gällande är ej genomförbi i något fall. De utdelade statsbidragen för främjande av yttre rationaliseringutgör blott en bråkdel av vad 1947 års jordbruksproposition räknade med. Jordbruksplaneringen har haft svårt att komma i gång och lämna konkreta resultat. Kort sagt: utvecklingen har inte på något sätt blivit vad författet väntat. Detta trots att ett målmedvetet och uppoffrande arbete ofta utförs av organisationens tjänstemän med övertidsarbete, täta tjänsteresor osv.

Varför? Naturligtvis kan man hänvisa till organisationssvårigheter, ovana och trögt före i portgången. Men sådana förklaringsgrunder räcker inte, utan de djupare orsakerna får sökas i 1947 års beslut. Sökerligen omedvetet har lagstiftarna gillrat en serie hinder, på vilka även den mest entusiastiske jordbruksplanerare förr eller senare jämmerligen stupar.

Ett exempel på förköpslagens tillämpning i praktiken kan få demonstrera detta. En arbetare beslutar återgå till modernäringen, köper jordbruk och inventarier och får lagfart. För att finansiera förvärvet säljer han sin bostadsfastighet och flyttar till gården, nöjd med den nya tillvaron. Varefter lantbruksnämnden dyker upp och förklarar att fastigheten behöver användas för att förstärka grannägården. Nämndens beslut överklagas, först hos lantbruksstyrelsen, sedan hos kungl. majit, men fastställs. Så går ärendet till domstol för formell prövning och för bestämmande av lösesklilling. Kanske överklagas domstolens beslut genom alla instanser, varefter köparen om ett eller annat år får bryta upp från en plats där han redan slagit rot. Såframt han inte desförinnan har utnyttjat något av alla de kryphål varpå jordbruksförvärvslagen och förköpslagen är så sällsynt rika, i vilket fall allt det arbete som nedlagts av olika statliga organ varit borkkastat.

Man må ej förmena lantbruksnämnderna att de snart grips av en stark olust att i någon större omfattning använda förköpsrätten. Med varje fall följer säkert mycket arbete och mycken kritik utifrån, medan utdelningen högrar i det ovissa fjärran.

Felet med den nuvarande lagstiftningen ligger till stor del i att jordförvärvstillstånd och förköpsbeslut inte samordnats. Genom att det förra ofta ges av landsfiskal får lantbruksnämnderna inte vetskap om köpet förrän kanske flera månader gått och köparen träffat sina dispositioner. Givetvis borde förköpsprövningen ske i ett sammanhang med jordförvärvsfrågan. Skäligen egendomlig är vidare den nådens ordning att staten först med rund hand måste lämna jordförvärvstillstånd för att därefter med giriig hand kunna gripa fastigheten genom sin förköpsrätt. Om denna utövades utan att desförinnan det föregående köpet behövt bli rättsligt giltigande, skulle nuvarande dom-

Riksdagssammanträden

Fredagen den 4 maj 1951

Första Kammaren kl. 4 e. m.
Andra Kammaren kl. 4 e. m.
Statsutsk. in pleno kl. 11 f. m.
Statsutsk. 1:a o. 4:e avd. omed. efter slutat utsk.-plenum.
Statsutsk. 3:e avd. kl. 10.15 f. m. Obs.
Bevillн.-utsk. in pleno kl. 11 f. m.
Bevillн.-utsk. 2:a avd. kl. 10.15 f. m.
Samm. Stats- o. 1:a Lagutsk. kl. 10 f. m. i Lagutsk. lokal.
2:e Lagutsk. kl. 11 f. m.
Jordbruksutsk. kl. 11 f. m.

SVAVEL

"Skaffa mig eld, så jag kan rena huset med svavel", skrev Homeros i Odysséen. Detta gula material, som brinner under avgivande av kvävande gaser, har varit känt alltsedan civilisationens tidigaste barndom. Plinius beskriver ytfyndigheterna av svavel på Sicilien och omtalar, hur svavlet användes i medicin och för blekning av vävnader. De sicilianska svavelfyndigheterna voro under århundraden de enda kända i världen, men år 1904 upptäcktes väldiga underjordiska ådror av svavel i Texas och Louisiana, vilka i dag förse världen med det mesta av de två miljoner ton svavel, som årligen förbrukas. Industrin använder svavel för blekning och jordbruket för besprutning av frukträd. Läkarvetenskapen har alltid haft användning för svavel, som är en av beståndsdelarna i Epsom salt och i många berömda hälsokällor. Svavel ingår också i vissa läkemedel, t. ex. sulfonamiderna. Men framförallt användes svavel för framställning av svavelsyra, en kemikalie så betydelsefull för ett lands industri, att konsumtionen av denna syra anses utgöra en värdemätare på landets industriella omfattning. I. C. I. tillverkar hundratusentals ton svavelsyra varje år. Den är oumbärlig vid tillverkningen av gödselmedel, textiller, färgämnen, läkemedel och plast. Utan svavelsyra skulle modern industri ej kunna arbeta.

Publicerad av
IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LTD LONDON • ENGLAND

Ernest Hemingways
stora kärleksroman från Venedig
ÖVER FLODEN IN BLAND TRÄDEN
11:50, inb. 15:—

BONNIERS

Ska barnen
-börja skolan?
-byta skola?
-sluta skolan?
Alla upplysningar om utbildningsmöjligheterna finns i
Skolor och utbildningsvägar
av undervisningsrådet
Gustaf Sivgård
"...sakligt korrekt, tillförlitlig, tydlig och klar, översiktlig, detaljerad. Man får svar på nästan allt..."
Svenska Skoltidning
9:75
TIDEN

STOCKHOLMS ENSKILDA BANK

GRUNDAD 1856

TILL FÖRETAGSAMHETENS TJÄNST

ICI
Metallichrome

Ändrar sig med tiden — påbättring efter skador syns därför ej.

Den nya vackra lacken för moderna bilar

Just med tanke på de moderna bilkarosserierna med dess mjukt formade ytor har I. C. I.:s skicklige kemister skapat Metallichrome. Metallichrome ger en sidegen, skimrande effekt i två valörer, som gör Er bil vackrare än Ni kunnat ana. Metallichrome är dessutom en enastående olen och hållbar samt därför särdeles ekonomisk billack. Även för omlackeringar lämpar den sig utmärkt. När bilen behöver lackeras om — se till att det blir gjort med I. C. I. Metallichrome!

För närmare upplysningar vänd Er till våra generalagenter för Sverige:

AB NORDEUROPEISKA HANDELS-KOMPANIET (NEKO)
Birger Jarlsgatan 22, Stockholm. Tel. 234 235
Nedertag i Göteborg. AB Auto-Service. Tel. 19 65 75.
IMPERIAL CHEMICAL INDUSTRIES LIMITED
Paints Division • Slough, Bucks., England

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.